

ZAPOMENUTÉ FOTOGRAFIE / 1

Hudební kultura střední Evropy do roku 1700

Praha, kongresový sál
interhotelu FORUM,
16. – 18. 5. 1989

V průběhu roku 1988 byl Jaromír Černý kontaktován Jaroslavem Jiránkem s nabídkou, aby se ujal organizace konference o hudbě a hudební kultuře starších stylových období, která by se v roce následujícím stala součástí MHF Pražské jaro.

TEXT — PETR DANĚK

Možnost připravit a realizovat velkou mezinárodní muzikologickou konferenci ve spojení s festivalem, který měl i v dobách socialismu v zahraničí prestiž, bylo pro nás, kteří jsme se v Čechách věnovali výzkumu staré hudby, velkým zadostiučiněním a radostí. Chápali jsme to jako možnost rehabilitovat

tuto oblast domácího muzikologického výzkumu na mezinárodní úrovni. Stará hudba měla v hudební kultuře socialistického Československa zvláštní postavení. Ideově a ideologicky byla pro mocenskou strukturu problematická, provokovala je, ale tak jako mnoho dalších kulturních a uměleckých aktivit

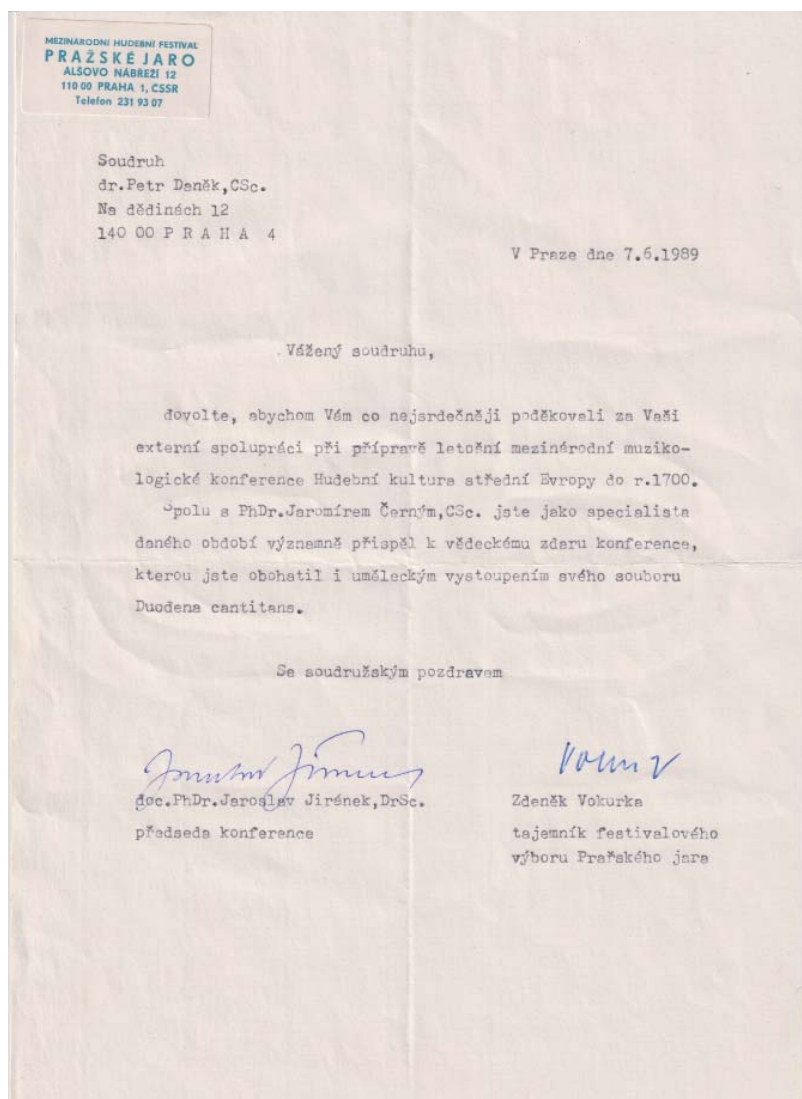
začala být v průběhu 80. let mlčky trpěna. Odráželo to proměny v československé společnosti 80. let, která již byla na vše spjatá s oficiálně deklarovanými ideovými principy umělecké tvorby a interpretace vlastně alergická a rezistentní. Stará hudba se naopak začala těšit v široké veřejnosti velké pozornosti.

Posluchači, a to i díky systematické a bohaté činnosti Společnosti pro starou hudbu, o ni projevovali upřímný zájem. To zároveň inspirovalo řadu jedinců a souborů, aby se začali zabývat interpretací hudby středověku, renesance a baroka. A to na úrovni profesionální, ale především amatérské. A v neposlední řadě to bylo inspirací i pro domácí muzikologický výzkum zaměřený k vzdálenější minulosti, který zažíval svoji skutečnou renesanci. Proč se MHF Pražské jaro rozhodlo právě pro hudbu starších stylových období, a ne kupříkladu hudbu současnou či sovětskou, mi nebylo jasné ani tehdy, natož teď s mnohaletým odstupem. Nejpravděpodobnějším důvodem byla naznačená skutečnost, že zástupci pořadatele tušili, že právě v oblasti výzkumu staré hudby může domácí muzikologická reprezentace nabídnout poznatky, které obstojí v porovnání s výzkumem ve světě. Svoji pozitivní roli v celé záležitosti sehrál již zmíněný Jaroslav Jiránek, který si uvědomoval latentní proměny ve společnosti, s bodrostí sobě vlastní o nich v kruhu zasvěcených hovořil a zároveň přicházel s řadou nových nápadů. Jedním z nich bylo kupříkladu zřízení oboru hudební management na pražské HAMU, druhým pak obnovení – či spíše zavedení – muzikologických konferencí do programu festivalu Pražské jaro. Jiránek byl tím člověkem, který prosadil myšlenku konference a zajistil její financování ze strany státu. Šlo opravdu o velkorysý finanční krytí celé akce, o kterém se nám dnes ani nesní. Pražské jaro zaplatilo nejen reprezentativní konferenční prostory v tehdy nejlepším pražském hotelu FORUM, ale také všechny mimopražské účastníky zde po celou dobu konference ubytovalo. Přednášejícím uhradilo i cestovné, což bylo nezanedbatelné, protože velká část referujících byla ze zahraničí. Jednání probíhalo v několika jazycích, po celou dobu konference byli k dispozici tlumočníci, kteří paralelně překládali nejen přednesené referáty,

ale i hojnou diskusi a tehdy nově objeované tematicky round table. A k tomu ještě bylo k dispozici bohaté občerstvení z hotelových zásob. Luxus, který jsme do té doby neznali. Dalšími oficiálními, i když spíše formálními, pořadateli konference byly Ministerstvo kultury ČR, Český hudební fond a Svaz českých skladatelů a koncertních umělců.

Bylo celkem logické, že Jaromír Černý mě záhy přizval ke spolupráci, protože jsme měli společnou dobrou zkušenost z přípravy několika seminářů a konferencí pořádaných pod hlavičkou Společnosti

pro starou hudbu v Obecním domě v Praze v letech předchozích. Jaroslav Jiránek se obsahem konference, výběrem účastníků a produkcí nezabýval. S důvěrou, která také odrážela jeho povahu, vše přenechal Jaromíru Černému a mně. Vyžadoval pouze, aby byl všude uváděn jako předseda výboru konference a trval na tom, aby se tajemníkem konference stal Milan Holas z pražské HAMU. Holase jsme nikdy neviděli, stejně jako třeba tehdejšího tajemníka festivalového výboru (ředitele) Pražského jara Zdeňka Vokurku. Jiránek přišel

Dopis Zdeňka Vokurky a Jaroslava Jiránka.

Osoby na fotografii:

Spodní řada zleva: Jaromír Černý (klečící), David Freeman (za betonovými květináči), Lukáš Matoušek, Martin Horyna, Jiří Sehnal.

Prostřední řada zleva: Elžbieta Witkowska Zaremba, Karl-Heinz Viertel, Zdenka Pilková, Jerzy Pikulik, Hana Vlhová, Jana Fojtíková, Dagmar Vanišová/Štefancová, Jana Novotná/Vozková, Svatava Barančicová,

Marta Hulková, Ilona Ferenczi, Jana Petöczová, Eva Mikanová, Václav Plocek.

Zadní řada zleva: David Eben, ??, Mirosław Perz, Nina Gerasimova Persidskaja?, Bohuslav Čížek, Jiří Fukač, ??, Michaela Freemanová/Kopecská, Carmelo Peter Comberiat, Jaroslav Jiránek, Jitka Bajgarová, Hartmut Krones, Alena Burešová, ??, Gerhard Stradner, Alena Jakubcová, Robert Lindell.

Mezinárodní hudební festival
Pražské jaro 1989
Mezinárodní muzikologická konference

„HUDEBNÍ
KULTURA STŘEDNÍ EVROPY
DO ROKU 1700“

Praha, kongresový sál interhotelu FORUM,
16.—18. 5. 1989

PROGRAM

16. 5. 1989 / 9,00—12,00 hodin

ZAHÁJENÍ KONFERENCE

(JAROSLAV JIRÁNEK, předseda konference)

- ELŽBIETA WITKOWSKA-ZAREMBA (Warszawa): Theory of music in Central Europe
- + CHARLES E. BREWER (Tuscaloosa): Universities and the dissemination of polyphonic music in late medieval Europe
- WALTER PASS (Wien): Aspekte der Musikbeziehungen Prag—Wien im Mittelalter
- JERZY PIKULIK (Warszawa): Mittelalterliche Musikultur Polens und Böhmens
- VÁCLAV PLOCEK (Praha): Využití chorálních dialektů pro analýzy českých pramenů
- LUKÁŠ MATOUŠEK (Praha): Bohemika mezi středověkými hudebními nástroji

13,30—17,30

- JIRÍ SEHNAL (Brno): Postavení českého hudebního baroku v evropském kontextu
- X TOMISLAV VOLEK (Praha): Hudebníci v řadách italských piaristů na Moravě
- STANISLAV BOHADLO (Hradec Králové): Doklady o šíření hudby v české minoritické provincii
- NINA GERASIMOVA-PERSIDSKAJA (Kijev): The ukrainian musical baroque
- X GIUSEPPE VECCHI (Bologna): The Accademia Filharmonica Bologna and Josef Mysliveček
- KARL-HEINZ VIERTEL (Leipzig): Überlegungen zur Chorknaben-Ausbildung im 17. und frühen 18. Jahrhundert
- X INGEBORG STEIN (Bad Köstritz): Heinrich Schütz heute
- X WOLFGANG SCHERER (Buchenbach): Virginalmusik — technische, ökonomische und soziale Bedingungen eines Stils

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY: Miloš Štědroň (Brno),
Svatava Barančicová (Praha),
Julius Hůlek (Praha),
Zdeněk Hojda (Praha)

17. 5. 1989 / 9,00—13,00 hodin

ROUND TABLE: Střední Evropa — teritorium,
politický a kulturní vývoj

Chairman: Josef Válka (Brno)
Účastníci: Petr Cornej (Praha), Jiří Fukač
(Brno), Jaroslava Pešková
(Praha), Dušan Třeštík (Praha),
Zdeněk Uhlíř (Praha)

MIROSLAW PERZ (Warszawa): Towards the polyphony of Central Europe up to 1500

JAROMÍR ČERNÝ (Praha): Specifické rysy středověké polyfonie ve střední Evropě

WILLEM ELDERS (Utrecht): Guillaume Dufay's concept of faux-bourdon

DAGMAR VANIŠOVÁ (Praha): Vícehlasé písně ve Speciálníku (GS-HK II A 7)

ET JANA FOJTÍKOVÁ (Praha): České mešní ordinarium v 16. století

ILONA FERENCZI (Budapest): Muttersprachige Gregorianik, Canto und mehrstimmige Musik in der Praxis einer oberungarischen Stadt

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY— Olga Settari (Brno),
Ludovít Vajdička
(Bratislava)

15,00

Návštěva hudební sbírky Státní knihovny ČSR
Koncert v Zrcadlové kapli Klementina

Obálka tištěného programu konference. Program konference po jednacích dnech.

až na konferenci, kterou slavnostně zahájil. Vedle toho také vybral oficiální členy výboru konference. A tak se v něm vedle lidí s tématem pracovním spojených – Jiří Berkovec, Jaromír Černý, Petr Daněk, Stanislav Tesař – objevil i inspirativní Jiří Fukač a dvě osoby, které jsme v souvislosti s konferencí nikdy neviděli – Jiří Bajer a Jaroslav Volek. Ten krátce před konferencí zemřel. Je to neuvěřitelné, ale při přípravě jsme vlastně neměli žádná omezení. Mohli jsme si vymyslet téma, pozvat zahraniční účastníky z celého světa a vše realizovat bez obav o rozpočet. Myslím, že se tato situace už nikdy v českém muzikologickém světě neopakovala.

Rozhodli jsme se pro téma hodně obecné, abychom mohli pozvat lidi názorově různorodé a inspirativní z celé Evropy (a vlastně i ze zámoří). Zaměřili jsme se na hudební kulturu střední Evropy s mezníkem v roce 1700. Přihlášení a vlastně všichni aktivní účastníci respektovali, že nevyhlášeným propojovacím tématem je hudba a hudební kultura související s územím Čech. Podařilo se získat tehdejší domácí i zahraniční muzikologickou elitu v oblasti early music. Vše proběhlo ke spokojenosti přítomných a na konferenci odezněla řada výborných příspěvků. Nakonec, jak to tak

Dobová fotografie Jaromíra Černého.

bývá u všech podobných setkání, nepřijeli (nepřišli) všichni plánovaní účastníci, byli ale nahrazeni diskusními a diskusními příspěvky muzikologů, kteří živě reagovali na přednášené referáty. Konference měla velmi sympatický pracovní charakter, což dokládala i skutečnost, že jednání navštívila i řada osobností, která nebyla aktivními referujícími nebo jejichž těžiště výzkumného zájmu bylo v jiných státech.

Důvod, proč nevznikl reprezentativní sborník, s kterým bylo počítáno, souvisel s tím, že krátce po konferenci došlo k zásadním

společenským změnám v naší republice, které zapříčinily i změny ve vedení festivalu Pražské jaro a v celé hudební kultuře. Jiránkova myšlenka obnovy muzikologických konferencí v rámci festivalu se rozplynula a Pražské jaro realizovalo opět jednorázově další muzikologickou konferenci až o třicet let později. Některé referáty byly publikovány v zavedených oborových periodikách, na dalších autoři pracovali podle míry svého zájmu dále a zhodnotili je ve své práci.

Při jednání konference vznikla i fotografie, kterou jsem zcela amatérsky vyhotovil před vchodem do hotelu FORUM, odkud byl výhled na Prahu, nuselské údolí a most, tehdy ještě nesoucí jméno Klementa Gottwalda. Fotografie, která vznikla v několika verzích, nezachycuje všechny účastníky konference, protože myšlenka focení vznikla zcela spontánně, a vzpomínám si, že bylo velmi obtížné přimět účastníky konference, aby se kvůli této akci shromáždili v době oběda před hotelem. I tak vznikl zajímavý doklad doby a nově se utvářejících oborových kontaktů a nadějí. Za necelý rok po konání konference už nebyl problém vyjet do zahraničí a stýkat se s kýmkoliv ve světě. Vzpomínaná konference to sympatickým způsobem předjala. ✖